

VEGYES KÖZLEMÉNYEK.

Kinevezés. Ő cs. és apostoli királyi felsége a vallás- és közoktatásügyi miniszter előterjesztésére f. évi június 29-én kelt legmagasabb elhatározásával dr. *Fejérpataky László* egyetemi magántanárt, a Magyar Nemzeti Múzeum könyvtárának igazgató őrét, a budapesti kir. magyar tudományegyetemhez az oklevél- és czímertan nyilvános rendes tanárává nevezte ki.

Miniszteri látogatás a M. Nemz. Múzeum könyvtárában. Dr. *Wlassics Gyula* vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter f. évi június 27-én a Magyar Nemz. Múzeumot Pulszky Ferencz, a múzeumok és könyvtárak orsz. főfelügyelője és Szmracsányi Miklós osztálytanácsos kíséretében meglátogatta. Ez alkalommal hosszasabban időzött a múzeum könyvtári osztályában és Szalay Imre igazgató, Fejérpataky László igazgatóőr és az egyes csoportok vezetőinek kalauzólása mellett az összes gyűjteményeket alaposan megtekintette s nemcsak a könyvtár szervezete és az ügykezelés módja felől szerzett beható tájékozást, de a hely és személyzet hiányából kifolyó kíváncsalmak jogosultsága felől is alkalom nyílt meggyőződnie. A miniszter nyilatkozataiból alapos reményt meríthettünk arra nézve, hogy e kíváncsalmak nagyobb része már a közel jövő folyamán kielégítést fog nyerni.

A múzeumi ügyek a vallás- és közoktatásügyi miniszteriumban. Dr. *Wlassics Gyula* miniszter a vezetése alatt álló vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszterium részére új ügy- és személyzeti beosztást állapított meg. Az új intézkedés értelmében az eddigi IX. ügyosztály ügyköre, melyhez a Magyar Nemz. Múzeum ügyei is tartoztak, két osztály között osztatott meg, u. m. a III. és a VII. ügyosztály között. Míg az ú. n. emberbaráti intézetek: a siketnémák váczai, a vakok budapesti és a hülyék budapesti intézetei stb. az utóbbi osztály ügykörébe utaltattak, a III. ügyosztályba tartoznak az új beosztás szerint: az orsz. mintarajziskola és rajztanárképezde, az iparművészeti iskola, a zeneakadémia, a színművészeti akadémia, a festészeti mesteriskola, a nemzeti múzeum, az orsz. képtár, a történelmi képcsarnok, az iparművészeti múzeum, az orsz. képzőművészeti tanács, a műemlékek orsz. bizottsága, az üvegfestészeti intézet és a művészeti ösztöndíjak. Az ügyosztály főnöke dr. *Szmracsányi Miklós*, osztálytanácsos; tagjai: Dr. *Lippich Elek*, miniszteri segédtitkár, *Arányi Olivér*, miniszteri segédfogalmazó.

A Hunyadi-levéltár ügye. A müncheni kir. levéltárban őrzött Hunyadi-iratok csere útján való visszaszerzésének ügye hosszas vajudás útján egy nagy lépéssel közelebb jutott a megvalósulás stádiumához. Ez ügy állásáról a folyóirat olvasói a Magyar Könyv-Szemle

1889. évi folyamában közzé tett terjedelmes emlékiratból nyertek tájékozást. A Magyar Nemz. Múzeum, mely tekintélyes számu bajor vonatkozású kéziratok és oklevelek felajánlásával igyekezett a csereét lehetővé tenni, az emlékiratban tudvalevőleg azt az álláspontot foglalta el, hogy a csere a müncheni levéltár összes magyar vonatkozású irataira terjesztessék ki. A tárgyalások ennek következtében hosszú időre megakadtak, miután a bajor kir. kormány határozottan vonakodott ez új álláspontot magáévá tenni. Hosszú szünet után ez év folyamán új stádium állott be ez ügyben, midőn a magas kormány *Thallóczy Lajos* cs. kir. kormánytanácsos kezdeményezésére elejtette a M. Nemz. Múzeumnak a csere kiterjesztésére vonatkozó álláspontját, s megtette a lépéseket, hogy tárgyalások az eredeti alapon újittassanak meg. Ez alkalommal egy másik nehézség is kedvező megoldást nyert; a Magyar Nemz. Múzeum ugyanis, az ügy érdekét tekintve, lemondott arról a kívánságáról, hogy a visszaszerzendő anyag tulajdonjoga számára biztosítsák, illetőleg a magyar kormány itéletére bizta annak a kérdésnek eldöntését, hogy a Hunyadi-iratok a múzeum vagy az országos levéltár tulajdonába menjenek át, feltéve hogy a maga részéről felajánlott csere anyagért megfelelő kárpótlásban fog részesülni. A kérdést a magas kormány az országos levéltár javára döntötte el, mely kárpótlásul diplomatikai osztályának kettős példányai közül 365 eredeti középkori oklevelet, 55 oklevél másolatát, 88 újabbkori oklevelet, továbbá a királyi könyvek egykorú másolatait 1527-től 1715-ig s 1790-től 1838-ig, Rajcsányi Ádám gyűjteményéből 55 kötet kéziratot, a trinitariusok XVII. századi sodalitasi könyveinek 7 kötetét a Martinovits összeesküvésben részes Őz Pálnak és Szolárcsik Sándornak mintegy 1000 darabra menő irományait ajánlotta fel. A kárpótlási anyag átadása folyó évi július 2-án meg is történt, s Pauler Gyula orsz. főlevéltárnok, mint a m. kir. miniszterelnök meghatalmazottja, a Magyar Nemzeti Múzeum részéről felajánlott bajor vonatkozású anyagot, szám szerint 266 db oklevelet és 226 kéziratot átvéve, egyidejűleg intézkedett, hogy azok a cs. és kir. közös külügyminiszterium rendelkezésére bocsáttassanak. Az ügy ekként a Magyar Nemz. Múzeum részéről belőn fejezve, s habár az intézetnek le is kellett mondania arról a régi óhajlásáról, hogy a Hunyadi-levéltárat a magáénak mondhasa, ezzel szemben mindenesetre elégtételül szolgálhat az a tudat, hogy ha a csere tényleg létre jön, a Magyar Nemzeti Múzeum kezdeményezése és áldozatkészsége szerezte vissza a nemzetnek történelmünk egyik legfényesebb korszakának örökbecsű reliquiáit.

Sch. Gy.

A königsbergi töredék megszerzése. A Magy. Tud. Akadémia a mult év folyamán lépéseket tett, hogy a Königsbergben őrzött XIV. századi magyar nyelvemlék-töredéket csere útján megszerezze a Magyar Nemz. Múzeum könyvtárának. A königsbergi egyetem könyvtára annak daczára, hogy a könyvtárak anyagának ily kicseré-

lését szokatlannak tartja, nem idegenkedik a cserétől, ha a nyelvemlékért valamely középkori fontos német nyelvészeti vagy történelmi kéziratot kaphatna kárpótlásul. A múzeumi könyvtár meg is küldte az illetékes köröknek azon német kódexei jegyzékét, melyek e czélra esetleg megfelelhetnének. A königsbergi egyetemi könyvtár azonban egyiket sem tartotta a nyelvemlék becsével egyértékűnek, kiváló súlyt helyezvén arra, hogy a cserébe nyerendő kéziratok a porosz kormánykerület vagy legalább is az északkeleti Németország, esetleg a német lovagrend történetének szempontjából birjanak fontossággal. Miután a Magyar Nemz. Múzeum könyvtára nincs ilyen kézirat birtokában, e czélból figyelemmel kell kísérnie az antiquári piacon felszínre kerülő e nembeli ritkaságokat, hogy azok megszerzése útján tegyen eleget a königsbergi könyvtár óhajlásának. Az ügyet a M. Tud. Akadémia főtítkári hivatala közvetíti, s a buzgalom, melyet ez irányban kifejt, remélhetővé teszi, hogy a tárgyalások a múzeumi könyvtár érdekében célhoz fognak vezetni. *D. Gy.*

Illicini Péter, olasz származású humanista íróról, a ki a XVI. század derekán túl huzamosabb időn át tartózkodott hazánkban is, *Kollányi Ferencz* munkatársunktól igen érdekes dolgozatot találunk a Századok f. évi márcziusi és áprilisi füzeteiben. Illicini, ki Sienában született, előbb a pécsi akadémiának, utóbb pedig a nagyszombati káptalani iskolának volt tanára. Később, már mint esztergomi kanonok és szenttamási prépost, jobbára azzal foglalkozott, hogy különféle pereket vitt az egyházi bíróságok előtt. Az egyik azonban ezek közül — a melyben a Thurzó testvérek érdekeit védelmezte gr. Salmis Gyuláné született Thurzó Erzsébet ellen — oly szerencsétlen következményekkel járt reá nézve, hogy elvesztvén méltóságait, javadalmait kénytelen volt az országot elhagyni. Végre az olmczi káptalan tagja lett, s mint ilyen is halt meg. Irodalmi művei közül Kollányi a következőket sorolja fel: 1. *Idyllium in laudem Samuelis Cracoviensis Antistitis. Factum Hexametris versibus. Cracoviae Impressum apud viduam Flor. Unglerii. Pridie Virginis Deiparae assumptae. A. D. 1547. 4-r.* 2. *Ad Samuelem Cracoviensis Ecclesiae episcopum Christi cupidissimum et Incliti Poloniae Regni Cancellarium Providentissimum. Satyra. Apud viduam Floriani. Év nélkül 4-r.* 3. *Epitaphium Bionis, Idyllium Elegantissimum e Graeco Moschi translatum, Petro Illicino interprete. Addito ipsius Epigrammate in Samuelem Illacieowski, Cracoviensis Ecclesiae Antistitem, et Regni Poloniae, Gymnasiique Cracoviensis Cancellarium, Graecae Litteraturae amantem Maxime. Cracoviae, apud viduam Floriani Unglerii. Anno Christianati 1548. 20. Septembris. 4-r.* 4. *Petri Illicini oratio De Homine et disciplinis. Inqua et juvenes ad litterarum studia excitantur. Cracoviae apud Viduam Floriani Unglerii 1549. 8-r.* (Ennek megjelenési évét Péterfi hibásan 1559-re teszi.) 5. *Ad incliti Hung. Regni Proceres et nobiles ac Cives de antiqua fide servanda divinisque flagellis paraenesis,*

Petro Illicino Juris cons. Authore. 6. De Recto fidei dinoscendae regula Sermones in Metrop. Ecclesia Strigon. a Petro Illicino J. V. D. et Praeposito S. Thomae facti. 7. Pareneticon ad transylvanos, qui a Catholica fide alienati ad Sabellum, seu Praxeum, seu Paulum Samosatenum et ad Arium vel Nestorium, vel Photium degenerarunt. 1581. 4-r.

E műveken kívül Geszner (Biblioth. scriptorum omn. generis) még következő munkáit sorolja fel: Commentaria in secundum librum C. Commentariolum de justitia et jure. Commentarium in primum librum Ciceronis de oratore. Commentarium in Aristotelis Categorias. Commentarium in ejusdem librum de Enunciatione. Praefationes 1. de officio auditoris, 2. de optimo genere vitae. 3. de officio doctoris. Loci communes in totum testamentum novum. Apologia de substantia. De Coelibatu. De libertate Christiana. De autoritate ecclesiae. De antinomiiis iuris librum, in quo quaecumque contrariae afferentur leges conciliantur. Liber regularis iuris et sententiarum. Liber apologeticus de sexaginta quaestionibus iuris contra leguleium quendam. Liber de diatriba Platonica et Aristotelica, in quo exponitur differentia inter Platonem et Aristotelem. Commentarium in orationem Socratis de regno, in quo fusius administrandi regni rationes traduntur. Liber variorum poematum. A bécsi udvari könyvtárban pedig a következő kéziratok őriztetnek: 1. Ad Maximilianum flebilis Hungaria hexametrice descripta carmine. 2. Paranaesis ad Maximilianum II. de Romani imperii assequendi retinendique rationibus. 3. Oratio ad Ungaros de armis contra Turcas sumendis. 4. In laudem Hungariae hendecasyllabi.

Sz.

Bonyhai Márton egy ismeretlen műve 1705. körül. A tiszántuli ref. egyházkerület régi jegyzőkönyvében olvassuk az 1705 június 21—22. napjain tartott tarpai közzsínat határozatai között: »A debreczeni partialis keményen büntesse meg *Bonyhai Márton vámospércsi rektort*, hogy a superintendens betiltását figyelembe nem vévén, *egy haszontalan silány könyvet mert nyomatni.*« Mi volt ennek az üldözött műnek a czime, nem tudjuk, hihetőleg a ki nyomtatott példányokat is elkobozták, azért pusztult el annyira, hogy egy példány se maradt ránk; csak gyanítjuk, hogy valami sikamlós tárgyú elbeszélés vagy monda feldolgozása lehetett, mert ilyenek iránt viseltetett leginkább ellenszenvvel az egyház. Érdekes evvel kapcsolatban az utána következő zsinati pont is, mely úgy tekinthető, mint az előbbi tényből ismételtelen levont consequentia: »A debreczeni nyomdász se kicsin, se nagy művet a superintendens vagy valamely esperes helybenhagyása nélkül nyomatni ne merészeljen mert különben excommunicáltatik.« (Tóth Sámuel, Kivonatok a Tiszántuli Egyházkerület jegyzőkönyveiből. Debr. Prot. Lap. 1883. 306. l.)

Dr. Dézsi Lajos.